

Book of Abstracts

Levande laxälvar 2.0

Förvaltning av lax och öring för en utvecklad fisketurism

Umeå 1-2 februari 2017

Arrangörer

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Jordbruksverket
Havs- och vattenmyndigheten
Sveriges lantbruksuniversitet

Innehållsförteckning

Bakgrund	2
Presentationer dag 1	3
<i>Regeringens visioner om en utvecklad laxförvaltning och laxfisketurism</i>	3
<i>Fiske och turism – internationell attraktionskraft i Swedish Lapland</i>	3
<i>Laxförvaltningen i Sverige idag och i framtiden</i>	4
<i>Kunskapsbaserad laxförvaltning</i>	5
<i>Laxfiskeförvaltning för sportfisketurism, eller? Vad säger fiskerättsägarna?</i>	5
<i>Beståndsspecifik förvaltning – utmaningar och möjligheter</i>	6
<i>Levande laxälvar – utveckling av lokal laxförvaltning</i>	7
<i>Gemensam resurs, gemensamt ansvar – om dialog och samverkan för att hantera konflikter</i>	8
<i>Hållbar fisketurism</i>	8
Presentationer dag 2	10
<i>Laxförvaltning och laxfisketurism i ett internationellt perspektiv</i>	10
<i>Nyckelfaktorer för utveckling av en turistisk resurs</i>	11
<i>Laxen och fisketurismen</i>	12
<i>Laxen och havsöringens betydelse för Tornedalen</i>	13
<i>Destinationsutveckling genom ökad laxfisketurism</i>	14
<i>Visioner om en utvecklad laxfiskeförvaltning för fisketurismutveckling</i>	15
<i>Laxfisketurismens framtid</i>	16
<i>Utveckling av strömfiskeresurser i Sorsele</i>	16

Bakgrund

I augusti 2015 arrangerade vi konferensen Levande laxälvar. Temat då var restaurering av vattenmiljöer och förvaltning av framförallt lax- och havsöringsbestånden. Konferensen blev mycket lyckad och fick stor respons och uppmärksamhet i press och media.

Nu tar vi nästa steg med konferensen Levande laxälvar 2.0. Denna gång är temat förvaltning av fiskeresursen för utveckling av rekreativt fiske, sportfiske och fisketurism. Visioner och vägar mot en långsiktigt hållbar lax- och öringförvaltning kommer att redovisas; Fisketurism i ett lokalt, regionalt, nationellt och internationellt perspektiv kommer att diskuteras; Och goda exempel kommer att lyftas.

Presentationer dag 1

Regeringens visioner om en utvecklad laxförvaltning och laxfisketurism

Av Sven-Erik Bucht, landsbygdsminister

Den svenska landsbygden har stora tillgångar och hög attraktionskraft. Viktiga delar av detta är vår natur och tillgång till skog, åkrar och vatten. Möjligheten till fiske för såväl yrkes- som fritidsfiskare är en resurs som vi i regeringen vill utveckla. Vi har under de senaste åren haft en positiv utveckling av flera laxpopulationer. I regeringen ser vi stor potential i hållbar turism och värdet av en växande besöksnäring. Vi har därför ambitionen att stärka besöksnäringen som export- och jobbmotor i hela landet. Laxen har ett starkt värde och möjliggör ur flera aspekter lokal näringslivsutveckling. Det är viktigt och kan bidra till jobb och tillväxt på landsbygden.

Havs- och vattenmyndigheten har lämnat flera förslag kring hur förvaltningen av lax och öring i svenska vatten kan utvecklas. Flera av förslagen kan kombineras så att både laxbestånden ytterligare stärks och samtidigt säkerställer laxen som en resurs för fritidsfiskare, fisketurismen och yrkesfisket. Möjligheten att kunna erbjuda laxfiske till turister är nästan unikt ur ett globalt perspektiv. Längs våra älvar och kuster finns mycket att erbjuda tillresta fritidsfiskare och turister. Det är viktigt att samverka och samordning mellan besöksnäringens entreprenörer och de befintliga aktörerna utvecklas för att stärka det gränsöverskridande turistiska erbjudandet "äta-resa-göra-bo". Genom samverkan mellan fiskerientreprenörer, fiskevattenägare och lokala företagare ges de bästa förutsättningarna för en stark lokal förankring. Något som gynnar utvecklingen för både fiske och landsbygdens framtid!

Sven-Erik Bucht är landsbygdsminister i Sveriges regering sedan valet 2014. Han är själv aktiv fiskare och bor i Karungi, utanför Haparanda. För Sven-Erik Bucht är det viktigt att det ska vara attraktivt att bo och jobba på landsbygden. Han ser de gröna näringarna och fiske, landsbygdsutveckling och regional tillväxt som viktiga delar i att skapa jobb och tillväxt i hela landet.

Fiske och turism – internationell attraktionskraft i Swedish Lapland

Av Erica Mattsson, Swedish Lapland Visitors Board

Swedish Lapland är Sveriges arktiska destination. Med 25 % av landets yta, dessutom glesbefolkat, är det ett paradiset för fiskare. Sportfiske, eller kanske mer akkurat spöfiske, är en av Sveriges största fritidssysselsättningar. Närmare 2 miljoner svenskar fiskar varje år. I hela Europa beräknas fler än 25 miljoner sportfiskare generera mer än 25 miljarder Euro i årlig omsättning. Många av dessa reser dessutom regelbundet för att fiska. Detsamma gäller för den amerikanska marknaden som beräknas bestå av mer än 33 miljoner aktiva fiskare. Den aktiva gruppen amerikanska sportfiskare lägger årligen ungefär 48 miljarder USD på sitt intresse.

Enligt UNWTO kommer besöksnäringen att öka med cirka tre procent per år fram till 2030. Sverige har goda förutsättningar att ta del av denna ökning, där vår natur och kultur är en av våra starkaste reseanledningar. I ett globalt perspektiv är Sverige ett land med rik tillgång på vatten. En viktig grund för såväl svenskar som besökare.

Turismen har sett en god tillväxt i Sverige de senaste åren. Totalt uppgick turismkonsumtionen till 281,7 miljarder (2015) vilket skapade ca 165 400 jobb. Turismens exportvärde har sedan 2000 ökat med 177 procent, snabbare än inom annan industri. Tillväxtpotentialerna är dessutom mycket goda. Mellan 2010 till 2020 har Sverige tagit som mål att fördubbla

omsättningen i turismen. Få näringar kan på ett hållbart sätt göra en sådan utveckling och nu sker nationella satsningar på utveckling och marknadsföring av naturturism på landsbygden. I sitt tal kommer Erica Mattsson att poängtera turismens möjligheter genom att bjuda på globala utblickar och trendspaningar. Swedish Laplands vilja att ta en plats på en global marknad som en av världens bästa fiskedestinationer. Är det rent av så att den vilda laxen kan vara vårt nya norrsken eller kanske ett vulkanutbrott?

Erica Mattsson är sedan våren 2016 vd för Swedish Lapland Visitors Board. Hon är civilekonom, utbildad vid Handelshögskolan i Stockholm och har jobbat inom besöksnäringen sedan 2006. Tidigare var Erica vd för den lokala destinationsorganisationen Kiruna Lapland, och före dess jobbade hon med STF Abisko Turiststation där uppbyggnaden av en internationell norrskensturism var prioritet. Hon brinner för besöksnäringen och vill se den utvecklas till en ny basnäring som tar en naturlig plats i daglig samhällsutveckling.

Laxförvaltningen i Sverige idag och i framtiden

Av Ingemar Berglund, Havs- och vattenmyndigheten

I denna presentation behandlar jag i huvudsak förvaltning av lax i Östersjön. Med utgångspunkt i utveckling av bestånd, fiske, förvaltning samt Havs- och vattenmyndighetens rapport (2015:20), diskuteras laxförvaltningen i dag och i framtiden. Fisket och förvaltningen av lax har genomgått stora förändringar under de senaste 50 åren. De rapporterade fångsterna i Östersjön var i början av 1970-talet ca 2500 ton, i början av 1990-talet ca 5000 ton och 2015 observerades den lägsta fångsten i tidsserien, 845 ton. Även fiskeansträngningen i det kommersiella fisket var den lägsta som noterats. Andelen lax som fångas i fritidsfisket fortsätter däremot att öka. På senare år har också många bestånd av vildlax ökat starkt.

Bakom dessa förändringar ligger restaurering av älvar, minskad förekomst av syndromet M-74, samt en utvecklad förvaltning. På EU-nivå regleras fisket bland annat genom en TAC och förbud mot fiske med drivgarn (2008). Sverige har infört nationella regleringar i form av förbud mot fiske med långlinor i Östersjön (2012), förbud att behålla vild lax vid trollingfiske (2013), startdatum för kustfisket, regional kvotfördelning (kustfiske), andel av kvot i Norrbotten reserverad för odlad lax, regler för älvfiske samt särskilda regler för fisket i och utanför Torne älv.

Havs- och vattenmyndigheten överlämnade 2015 slutrapporten för regeringsuppdraget om förslag på hur förvaltning av lax och öring bör utformas och utvecklas. I rapporten presenterar myndigheten övergripande mål, förvaltningsmål samt en modell för förvaltning av lax och öring. Viktiga exempel på förvaltningsmål är:

- att förvaltningen ska vara beståndsspecifik;
- att de svenska bestånden av naturproducerad vild lax ska nyttjas långsiktigt hållbart på nivåer där bestånden når minst 80 % av den potentiella smoltproduktionen;
- att individuella förvaltningsmål om möjligt bör utvecklas för varje enskilt laxbestånd;
- att förvaltningen av lax och öring långsiktigt ska bidra till att utveckla ett ekologiskt, socialt- och ekonomiskt hållbart fritidsfiske, fisketurism och yrkesfiske.

Ingemar Berglund är avdelningschef, avdelningen för fiskförvaltning på Havs- och vattenmyndigheten. På denna avdelning jobbar man med stöd till regeringskansliet i EU-arbetet, nationell fiskereglering, genomförande av EU:s fiskeripolitik, fiskerikontroll och tillträdesfrågor. Ingemar har arbetat som avdelningschef vid Fiskeriverket och HaV sedan 2002. Innan dess jobbade han i huvudsak med laxforskning på institutionen för vattenbruk, SLU i Umeå.

Kunskapsbaserad laxförvaltning

Av Kjell Leonardsson, Sveriges lantbruksuniversitet

Behovet av underlagsdata är mycket stort inom laxförvaltningen till följd av laxens livshistoria: med ägg och yngelstadier i sötvatten och med huvudparten av storlekstillväxten i havet i områden med ett yrkesfiske på blandbestånd. För att räkna fram förslag på fiskekvoter i havet behövs information om smoltproduktion i var och en av vildlaxälvarna, havsöverlevnad, antal år i havet, uttag via fisket i hav och älv, mängden befruktad rom, samt överlevnaden och tiden från rom till smolt i relation till rommängden. En del av informationen skattas med hjälp av metoder som inriktas på angränsande livsstadier. Elfiske används för att skatta yngelmängder och med hjälp av dessa resultat beräknas förväntad smoltproduktion de kommande åren. Rommängden skattas från den sammanlagda vikten på lekvandrande honor, efter att uttag i sportfisket räknats bort.

Överlevnaden från rom till smolt beskrivs av en bestånds-rekryteringskurva (stock-recruit function) som används av ICES (Internationella Havsforskningsrådet) för att beräkna rekommenderat uttag för havsfisket. Beräkningen bygger på att man känner rekryteringskurvans form och högsta nivå. Man strävar efter att hålla laxbeståndens storlek på 75 % av den maximala smoltproduktionskapaciteten eftersom den nivån ger utrymme för det största möjliga hållbara uttaget ur populationen (MSY=Maximum Sustainable Yield). Kurvans högsta nivå för de enskilda älvarna baseras på sex personers expertbedömningar, vilka visat sig vara osäkra, t ex har expertbedömningen för Torneälven nu överskridits med mer än 100 %. Det pågår ett utvecklingsarbete med att ta fram en metod för att skatta den maximala smoltproduktionskapaciteten, men även om det går att få tillförlitliga skattningar kvarstår en stor osäkerhet i ICES prognoser av laxbeståndens utveckling. Den osäkerheten beror främst på kunskapsbrist om mellanårsvariation i dödlighet hos postsmolt i havet och bland vuxna laxar till följd av sjukdomsutbrott i älven i samband med lekvandringen. Dessa dödligheter är svåra att skatta och kan leda till stora avvikelser från förväntad produktion.

Kjell Leonardsson är universitetslektor vid institutionen för vilt, fisk och miljö på SLU i Umeå. Hans forskning om lax omfattar bland annat vandringsbeteenden och kopplingen mellan miljön och produktionskapaciteten. Kjell har deltagit flera år i ICES arbete som oberoende granskare av de underlagsrapporter som tagits fram av WGBAST (Working Group of Baltic salmon and Sea Trout) och WGNAS (Working Group of North Atlantic Salmon).

Laxfiskeförvaltning för sportfisketurism, eller? Vad säger fiskerättsägarna?

Av Thomas Johansson, Östersjölaxälvar i samverkan

Äntligen, nu kommer fler laxar och öringar hem till Östersjölaxälvarna. Kan vi luta oss tillbaka och slappna av nu? Nej. Vi är mitt uppe i den största utmaningen hittills. Hur ska vi på ett klokt sätt bevara, utveckla och förvalta resursen? Men, bevarande och förvaltning för vem? Vem eller vilka äger ansvaret för förvaltningen? Utveckling för vilka? Är alla vinnare eller finns det också förlorare?

I den gemensamma fiskeripolitiken, Sveriges miljömål samt den av riksdagen antagna friluftspolitiken, så beskrivs starka och livskraftiga bestånd ha ett stort samhällsekonomiskt värde. Det ger ett attraktivt fiske för allmänheten och skapar förutsättningar till arbetstillfällen genom fisketurismen. Älvarnas förvaltningsorganisationer har, i de allra flesta fall helt ideellt, arbetat i decennier med fiskevårdsåtgärder, förvaltning av bestånden samt tillgängliggöra och upplåta fisket i linje med detta.

Vi går nu mot en mer beståndsspecifik förvaltning, vilket kommer att ställa högre krav på älvarnas förvaltningsorganisationer. Våra förvaltningsorganisationer är vana med att varken ha tillgång på fisk eller fiskare. Det har inte funnits några större problem. Men nu, med allt mer fisk som kommer tillbaka till våra älvar så kommer även fler som vill fiska. Detta kommer att ställa högre krav på fungerande organisationer, förvaltning, tillsyn, tillgänglighet och samarbeten för att kunna fungera och utvecklas både direkt och långsiktigt.

Förvaltningsorganisationerna behöver hjälp och stöd i det fortsatta arbetet. Vi behöver gemensamt nå ut till lokalt boende och fiskerättsägarna och förankra långsiktiga mål för fisket och förvaltningen av bestånden. Vi måste hitta långsiktiga lösningar på hur vi ska utveckla fisket och fisketurismen i samråd med alla berörda. Med en öppen dialog och transparens mot alla sakägare tror vi att den framtida förvaltningen kan leda till positiv utveckling för bestånden, fisket, fisketurismen, friluftslivet och den lokala utvecklingen.

Thomas Johansson är ordförande i organisationen Östersjö laxälvar i Samverkan och i Stiftelsen för Östersjö laxen. Han har arbetat i över 25 år med fiskevårds- och förvaltningsfrågor och är även aktiv i Kågeälvens fiskevårdsområde. Thomas är en av dem som målmedvetet arbetat under snart 30 år för att återintroducera de forna bestånden av lax och öring i älven. Detta arbete, som varit mycket framgångsrikt, ledde sommaren 2014 till att Kågeälven klassades av internationella havsforskningsrådet (ICES-WGBAST) som Sveriges 16:e laxälv!

Beståndsspecifik förvaltning – utmaningar och möjligheter

Av Håkan Carlstrand, Havs- och vattenmyndigheten

Laxen har en utpräglad heminstinkt, vilket innebär att den i stor utsträckning återvänder till sin födelseälv för att reproducera sig. Detta beteende skapar förutsättningar för ett begränsat genflöde mellan vattendrag och uppkomsten av älvsegna bestånd. I större älvar som Tana älv och Torne älv finns även dokumenterat en genetisk inomälvstruktur. I Tana älv har t.ex. med hjälp av genetiska data identifierats minst 20–30 lokala populationer av lax.

Såväl inom den gemensamma fiskeripolitiken som inom t.ex. genomförandet av konventionen om bevarande av atlantlaxen gäller principen om förvaltningsmål för varje enskilt bestånd av lax. För att nå förvaltningsmålen behöver fisket anpassas till varje bestånds status och regleras så att förvaltningsmålen på sikt kan nås. Fiske på blandbestånd av lax utgör en särskild svårighet för förvaltningen då i en sådan förvaltning behövs kunskap om de olika bestånd som ingår i fångsten och en reglering av blandbeståndsfisket med hänsyn till de svagaste bestånden som ingår i fångsterna.

HaV har tagit steg mot en beståndsspecifik förvaltning genom att beställa kunskapsunderlag om hur bestånden blandas respektive separeras under sina vandringar i Östersjön på väg mot sina respektive hemälvar. Genom att svensk kvot för yrkesfisket idag endast nyttjas med fasta fällor nära laxälvarna finns förutsättningar för en utvecklad beståndsspecifik förvaltning. För en sådan behöver förvaltningen av fisket på kusten och i älven på sikt integreras. Förvaltningen i älven behöver även ta hänsyn till fiskevårds- och fiskeintressen i hela älven.

HaV fick 2015 regeringsuppdraget att lämna förslag på hur laxförvaltningen bör utformas och utvecklas. HaV:s analys och förslag lämnades till regeringen i HaV rapport 2015:20 Förvaltning av lax och öring. Mot bakgrund av rapporten och internationella erfarenheter behandlas i presentationen utmaningar och möjligheter för en mer utvecklad beståndsspecifik förvaltning.

Håkan Carlstrand är utredare på enheten för fiskereglering på Havs- och vattenmyndigheten och arbetar bland annat med nationell och internationell laxförvaltning. Han har också arbetat med

till exempel fiskevårdsplaner, genomförande av fiskevårdsprojekt, bildande av och verksamhet i fiskevårdsområdesföreningar samt fiskekortupplåtelse.

Levande laxälvar – utveckling av lokal laxförvaltning

Av Stefan Larsson, Länsstyrelsen Västerbotten

Laxens status i Sveriges vildlaxälvar har ökat under senare år och antalet laxar som återvänder från havet för lek är idag många gånger högre än för bara några få år sedan. Därför föreligger nu en sedan länge önskad potential för ökad fisketurism och näringslivsutveckling längs vildlaxälvarnas dalgångar. Ett ökat ansvar vilar nu på de lokala förvaltningsorganisationerna, som består av de som äger fiskerätten i älvarna, att på ett förnuftigt och långsiktigt sätt förvalta och nyttja den naturresurs som laxen och öringen utgör. Inom projekt "Levande laxälvar" samarbetar Länsstyrelsen i Västerbotten med förvaltningsorganisationerna i ett par av länets älvar för att ta fram en modell för hur laxen och öringen skall förvaltas och nyttjas på bästa sätt. I detta arbete har ett antal utmaningar och åtgärder identifierats:

Utmaningar

Komplicerad resurs...

Laxen nyttjar stora geografiska områden (fjäll till hav) och dess komplicerade livscykel ställer stora krav på lokal, regional, nationell och internationell förvaltning. Stor gemensam resurs, men diversifierat ägande och ansvar, där intressen strider mot varandra: spinnfiskare, flugfiskare, "Svenssonfiskare", yrkesfiskare, fiskerättsägare m.fl. Risk för egennyttigt handlande eller likgiltighet. "Fiskar inte vi upp laxen gör någon annan det".

...och komplicerat ägande

Samfällid fiskerätt där enskilda ägare endast får en liten bit av kakan. Motsättning mellan aktiv förvaltning och diversifierat ägande ger dåligt grund för utveckling och ansvarstagande. Styrelserna i förvaltningsorganisationerna jobbar oftast helt ideellt. Svårt att ställa krav på dessa. Viljan att arbeta ideellt sjunker generellt i samhället, vilket ger åldrande styrelser.

Åtgärder

- Vision och målsättning: MYCKET VIKTIGT att förankra genomtänkt vision och målsättning. Utan detta svårt att förvalta och utveckla.
- Visa på resursens värde: Kanske det svåraste! Pengar i fickan, levande landsbygd, arbetstillfällen, affären kvar, ökade fastighetspriser etc.
- Samarbete: Förvaltningen och utvecklingen kräver samarbete mellan resursägare/lokalsamhälle/myndighet/intressegrupper. Vårda goda kontakter.
- Öppna kort: var öppen med information och förankra/underbygg beslut, åtgärder etc.
- Höj kunskapen: jobba kontinuerligt med utbildning av FVOF-medlemmar, intressegrupper m.fl.
- Nyrekrytering i styrelser: arbeta förebyggande och långsiktigt med att rekrytera till styrelser. Överväg att ta in icke-fiskerättsägare. Hitta och nyttja eldsjälar.
- Köp hjälp: med ökade fiskekortsintäkter finns utrymme för att arvodera styrelsearbete eller att köpa in tjänster.

Stefan Larsson är fiskekolog på Länsstyrelsen i Västerbotten och jobbar som projektledare för "Levande laxälvar" med förvaltning och utveckling av laxen och havsöringen i länets åtta vildlaxälvar. Stefan har i tidigare anställningar på SLU, Umeå Universitet och University of British Columbia (Canada) forskat på bland annat laxfiskars ekologi och då med huvudfokus på hur energetiska aspekter styr smoltutvandringen.

Gemensam resurs, gemensamt ansvar – om dialog och samverkan för att hantera konflikter

Av Camilla Sandström, Umeå universitet

Det sägs att det som utmärker oss som människor, jämfört med andra arter, är vår enastående förmåga att samarbeta. Genom att upprätta regler och normer har vi etablerat organisationer och samhällen för att underlätta samvaro och stimulera till samverkan och samarbete. Trots att vi är utrustade med denna förmåga uppstår det inte sällan konflikter som inte enbart påverkar oss som människor negativt utan även den miljö vi på olika sätt är beroende av.

Det har visat sig särskilt svårt att finna former för samarbete kring så kallade gemensamma resurser. Laxen kan karaktäriseras som en gemensam resurs, det är många gör anspråk på den och det är svårt att reglera tillgången till och nyttjandet av laxen eftersom den migrerar. Att finna lösningar på den här typen av problem har därför blivit en central uppgift inom samhällsvetenskapen. I några fall har det belönats med nobelpriset i ekonomi. Det banbrytande arbete som Elinor Ostrom och hennes kollegor gjorde rörande gemensamma resurser förbättrade till exempel förståelsen för hur förvaltningen av gemensamma resurser kan optimeras i komplexa socio-ekologiska system där flera användare interagerar med varandra. Likaledes visar fjolårets nobelpristagare, Oliver Hart och Bengt Holmström, att kontrakt kan hjälpa oss att hantera intressekonflikter och bidra till att skapa förtroende när vi annars kunde vara misstänksamma och ovilliga till samarbete. I båda fallen hjälper forskarnas bidrag oss att undvika fallgropar när vi ska utforma nya regler eller kontrakt.

Vad är det då för regler eller principer som förordas och vilken roll förutsätts olika aktörer spela för att vi ska kunna samarbeta och därigenom ta ett gemensamt ansvar för gemensamma resurser? Föreläsningen syntetiserar de senaste årens forskning rörande gemensamma resurser och pekar på de komponenter i socio-ekologiska system som kan bidra till att skapa incitament för hantera konflikter och underlätta för dialog, samverkan och gemensamt ansvarstagande.

Camilla Sandström är professor i Statsvetenskap med inriktning på miljöpolitik och naturresursförvaltning vid Umeå universitet. Hennes forskning rör framförallt styrning (governance) och förvaltning av naturresurser som till exempel skog, vilt och skydd av natur, med fokus på frågeställningar om hur vi kan organisera samhället för ett hållbart nyttjande av naturresurser. Camilla Sandströms forskning innefattar också attityder till djur och natur och hur det kan påverka utformningen av politik och förvaltning.

Hållbar fisketurism

Av Dan Jonasson, Region Västerbotten Turism

Laxfiske i Norrlandsälvarna har förutsättningar att bli en nationell och internationell framgång bland sportfiskare. Men det krävs mer än laxfiske för att fisketurismen ska bli en långsiktigt hållbar inkomstkälla i Västerbottens laxdalgångar. Lokalbefolkningen måste gynnas mer om laxen ska få sitt rättmätiga värde. Det behövs kompletterande natur- och kulturbaserade upplevelser för att inte försäljningsställen ska bomma igen när fisket stänger och guiderna ger sig av. Det behövs att lokalbefolkningen får jobb som sträcker sig längre än tio veckor för att de inte ska prioritera andra jobb.

Många norrländska laxdalgångar brottas med strukturella och demografiska utmaningar som inte går att lösa med samma metoder som man använder i mer tätbefolkade delar av landet och utomlands. Det är långa avstånd mellan samhällen, service, upplevelser och resenav. Infrastrukturen och kollektivtrafiken förutsätter oftast att besökaren har egen bil.

Turismentreprenörerna är få och oftast befinner de sig långt ifrån varandra. Många upplevelseföretag är livsstilsföretag eller företag som startats för att man ska kunna bo kvar. Det innebär att man inte helt självklart vill växa och anställa – eller förkovra sig. Besöksnäringen är ett svårt område att utveckla där andra basnäringar utgjort ryggraden i ekonomin. Det saknas både expertis och upparbetad tvärspektoriell samverkan mellan myndigheter och näring. Marknadsföring av besöksmål i naturen som laxfiske går relativt lätt att finansiera och genomföra, men risken är att marknadsföringen springer ifrån produktutbudet – och ortsbornas syn på utvecklingen.

Det innebär att Västerbotten behöver genomföra insatser som förbättrar infrastrukturen, förlänger säsongen, breddar utbudet, förenklar besökarens möjlighet att ta del av naturupplevelser, kvalitetssäkrar företag och upplevelser. Samt i takt med att satsningar görs och intresset ökar vågar bygga kapaciteten att ta emot fler gäster. Det är vad jag kommer att prata om.

Dan Jonasson är hållbarhetsexpert och fiskerikonsulent på Region Västerbotten Turism. Han har 30 års erfarenhet av turism, fiskevård och hållbarhet, och han har varit verksam i fjällvärlden, skärgårdar, landsbygd och stad. Dan Jonasson har alltid arbetat med att omsätta teori till praktik inom fiskevård, ekoturism och hållbarhet. Han har tidigare arbetat på VisitSweden, Ekoturismföreningen och med VisitSápmi för att marknadsföra ekoturism, samisk turism, fisketurism och Sverige. Nu arbetar Dan Jonasson med att hållbarhetssäkra företag och destinationer i Västerbotten med en metod framtagen av the Global Sustainable Tourism Council. Allt från stora stadshotell till små guideföretag ingår i verksamheten.

Presentasjoner dag 2

Laxförvaltning och laxfisketurism i ett internationellt perspektiv

Av Øystein Aas¹, NINA och Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (som presenterar på konferensen) & Stian Stensland², Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Laksefisketurismen er i endring, både sett fra et produkt- og tilbyderperspektiv, så vel som fra et markeds- og etterspørselsperspektiv. Foredraget redegjør for hvordan laksefiskeprodukter fra Skandinavia i økende grad konkurrerer i et internasjonalt marked, som stadig endrer seg og blir mer mangfoldig. Laksefiske etter Atlantisk laks i elvene i Västerbotten og Norrland konkurrerer med en rekke destinasjoner som tilbyr fiske etter den samme arten; særlig Norge, men også destinasjoner som Island, Russland, Skottland og i noen grad østkysten av Canada. Men laksefisket i Norden konkurrerer også med fisket etter steelhead i Nord-Amerika og anadrom brunørret i Sør-Amerika. I noen grad overlapper også markedssegmentene mellom vårt laksefiske og fisket etter stillehavslaks, men ikke i samme grad. Laksefiske får også økende konkurranse fra andre former for fiske, særlig fluefiske etter stor brunørret og fluefiske i saltvann.

Deltagelsen i sportsfiske i den vestlige verden er trolig i tilbakegang, fordi urbanisering og andre moderniseringstrender gir redusert antall fritidsfiskere. Samtidig er det stor og trolig udekket etterspørsel etter kvalitativt godt fiske og tilrettelagte fisketurismeprodukter. Med raske endringer og en sterk økning i såkalt catch & release fiske har vi også sett nye og forsterkede konflikter mellom ulike grupper av sportsfiskere, særlig mellom tilreisende fiskere som støtter C&R, og lokale fiskere som fortsatt ønsker å høste. Foredraget avsluttes med en drøfting av disse konfliktene.

Et bærekraftig laksefiske innebærer at fisket bør være tilgjengelig for diverse grupper av fiskere og at hensynet til lokale fiskere må ivaretas samtidig som lokalsamfunn kan få inntekter og skape arbeidsplasser. Dette er utfordringer som en ser i de fleste områder rundt i verden der det drives rekreasjonsfiske etter laksefisk. Gode forvaltnings- og regulerings tiltak kan sikre balansen mellom økologisk, økonomisk og sosial bærekraft.

¹ **Øystein Aas** er forskningsleder og seniorforsker ved Norsk Institutt for Naturforskning. Han er også engasjert som professor ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Hans forskning har i hovedsak fokusert på ulike samfunnsfaglige spørsmål omkring menneskers bruk og forvaltning av fisk, vilt og verneområder. Han har også forsket på økoturisme, og den siste tiden også på samfunnsaksept av utbygging av klimanøytral, fornybar energi. Han har publisert en rekke fagartikler om sportsfiske og fisketurisme, herunder to internasjonale fagbøker, en om den atlantiske laksens økologi og en om globale trender innenfor rekreasjonsfiske. Øystein har vært ivrig laksefisker siden tidlig i tenårene, og har fisket laks og steelhead over hele den nordlige halvkule. Han har også jobbet som guide og fluefiskeinstruktør både på Island og i Norge.

² **Stian Stensland** er postdoc ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Hans forskning fokuserer særlig på laksefisketurisme og på naturbasert turisme. Øystein og Stian har samarbeidet om en rekke forskningsarbeider de siste årene.

Nyckelfaktorer för utveckling av en turistisk resurs

Av Christina Rådelius, Tillväxtverket

I januari 2012 fick Tillväxtverket i regeringsuppdrag att utveckla hållbara turistdestinationer. Jag började samma månad arbeta på myndigheten som programansvarig för besöksnäringens område. Det så kallade HDU-projektet fortsatte i fyra år och har gett kunskaper som nu används för insatser som syftar till att utveckla svensk besöksnäring. Det har varit en lärande process som vi vågar hävda har förändrat synen på vad som krävs för att utveckla besöksnäringen i Sverige. Erfarenheterna har legat till grund för det nya regeringsuppdrag som Tillväxtverket fick inför 2016, som kallas Hållbar produktutveckling med fokus på natur- och kulturbaserad turism (HPU). I detta ingår projekt från åtta regioner och det pågår till och med 2019, i god tid inför 2020 då svensk besöksnäringens mål om fördubbling (baserat på 2010) ska vara infriat. Syftet med både HDU och HPU är att få fram fler internationellt exportmogna destinationer. VisitSweden bidrar med sin kompetens om målgrupper och marknader.

Jag kommer under mitt pass prata om besöksnäringens komplexitet och behovet av kunskaper och samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer. Naturturismföretagen står ofta för de aktiviteter som är turisternas anledning för sin resa, men för att det ska bli en positiv upplevelse krävs att helheten upplevs som bra, dvs att hela leveranskedjan fungerar: resa, bo, äta och göra. Om det finns medföljande familj måste det även finnas andra aktiviteter och möjligheter att handla/shoppa.

Det finns mycket att utveckla för att små naturturismföretag, som inom fiske, ska bli lönsamma och för att naturresurserna ska kunna bidra till samhälls-ekonomisk tillväxt. Och det måste naturligtvis ske hållbart i alla avseenden, även i fråga om förvaltningen. Intresset för hållbar turism växer, vilket inte minst FN:s utnämning av 2017 som året för "Sustainable tourism" visar. Mitt arbete är från och med i år främst inriktat på hållbar turism och naturturism.

Christina Rådelius arbetar sedan fem år med utveckling av hållbar turism och besöksnäring på Tillväxtverket. Hon har en fil.lic. i statsvetenskap från Luleå tekniska universitet, inriktad på hållbar förvaltning av Världsarvet Laponia. Christina Rådelius har en bakgrund som kultursekreterare i Luleå, företagare inom kulturområdet och programchef för hållbar stadsutveckling på tankesmedjan Global Utmaning. Tillväxtverket skapar bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Myndighetens verktyg är kunskap, nätverk och finansiering.

Laxen och fisketurismen

Av Daniel Melin, Jordbruksverket

Jordbruksverket har sedan 2011 i uppdrag att främja utvecklingen av fritidsfisket och fisketurismen i Sverige. Mot bakgrund av det uppdraget har myndigheten tagit fram en nationell strategi med olika mål och fokusområden. Strategin är ett viktigt och värdefullt verktyg i främjandearbetet som bedrivs tillsammans med en rad olika organisationer på fritidsfiskets och fisketurismens område.

De senaste åren har även nordisk samverkan på området initierats. Denna samverkan kommer att mynna ut i rekommendationer till Nordiska Ministerrådet om vad som behövs för ett utvecklat fritidsfiske och fisketurism. På det senaste mötet i Jönköping hamrades rekommendationer fram inför framtagande av nationella strategier för fisketuristisk utveckling i de nordiska länderna. Man enades även om att arbeta för bildandet av ett nordiskt forskningscenter om fritidsfiske och fisketurism.

Jordbruksverket har gjort skattningar som visar att svenska sportfiskare spenderar i storleksordningen 330 Mkr för sitt fiske efter lax i älv och hav. Troligen är denna siffra betydligt högre. Genom att titta på Byskeälven kan man även se att det finns ett tydligt positivt samband mellan antalet uppvandrande laxar och fiskekortsförsäljningen.

En internationell utblick visar att Sverige har mycket att lära när det gäller utveckling av laxfisketurism. Såväl på Skottland som på Island genererar laxfisketurismen stora summor pengar till såväl fiskerättsägare och fisketurismentreprenörer som lokalbefolkning. Det kan med andra ord finnas anledning att se över den svenska förvaltningsmodellen.

Framgångsfaktorer för en växande och mer lönsam laxfisketurism kan vara:

- Goda chanser till bra fiske, d.v.s. mycket och stor lax.
- Älvsspecifik, kunskapsbaserad och lokalt förankrad förvaltning.
- Policy- och vägledande dokument för fisketuristisk utveckling.
- Differentierad exklusivitet och prissättning (zonering av fiskesträckor).
- Marknadsutsatt upplåtelse till fisketurismarrangörer av vissa sträckor.
- "Klirr i kassan" för fiskerättsägare och lokalsamhällen längs älvarna.
- Bred lokal acceptans = lokalt värdskap och bra bemötande.
- Strandnära boende av god/hög standard.
- Kompetent personal, god service (inkl. mat) och infrastruktur.

Daniel Melin arbetar som fritidsfiskesamordnare på Jordbruksverket sedan 2011. Han är utbildad biolog med inriktning mot fiskevård och har tidigare arbetat som fiskekonsulent på Länsstyrelsen i Jönköping. Daniel har bland annat ansvarat för framtagandet av den nationella strategin för fritidsfiskets och fisketurismens utveckling och är sammankallande för den rådgivande gruppen för fritidsfiske och fisketurism.

Laxen och havsöringens betydelse för Tornedalen

Av Virve Sallisalmi, Fi/Sv gränsälvskommisionen

Norra Europas största obbyggda älvsystem, Könkämälv-Muonioälv-Torneälv finns i Tornedalen, i området som ligger mellan Sverige och Finland och som sträcker sig från alpina fjäll i norr söderut till Bottenviken. Avrinningsdistriktets storlek är 40 157 km² och den största delen ligger i Arktis.

Fiske i olika former, dvs. husbehovsfiske med flytnät, kullenät, håv (tidigare även pata) och sportfiske med spö spelar en stor roll i Tornedalen, både längs älvarna men även i sjöar och i kusten. Fisket i sina olika former är en viktig del av människornas sätt att leva med naturresurser och att bo kvar i älvdalen. Fisket är en väsentlig del av kultur och identitet i Tornedalen samt en växande fritidsaktivitet och lokal näring i form av inhemsk och internationell fisketurism, speciellt när laxbeståndet i älven har markant ökat under 2010-talet. I älvarna finns bl.a. östersjölox, sik, harr, lake och siklöja samt ytterst utrotningshotad havsöring och utrotningshotad nejonöga. Havsöring är fridlyst i älvområdet sedan 2013.

Fisketurism, kostnader vid Torne älv 2014. Fiskare som köpt gemensamt fiskekort, enligt hemregion:

	Lappland övr.	Finland övr.	Tornedalen	Totalt
Resekostnader	146 376	1 157 834	77 059	1 381 269
Logi	92 780	802 742	29 524	925 046
Redskap	105 569	585 057	137 704	828 330
Båt	178 065	402 758	329 879	910 703
Båthyra	49 207	301 272	44 334	394 813
Mat & dryck	170 772	1 020 550	57 042	1 248 364
Andra kostnader	60 864	402 635	26 056	489 555
Utgifter, summa	803 632	4 672 848	701 599	6 178 079
Utgifter utan resekostnader	657 257	3 515 014	624 540	4 796 810

Antalet fiskare enligt hemregion

	Lappland övr.	Finland övr.	Tornedalen
Fiskare från	1421	7198	1395

Tabeller 1-2 om fiske vid Torne älv. Atso Romakkaniemi, Naturresursinstitutet LUKE, opublicerat

Förvaltning av fiske i gränsälvarna sker enligt Fiskestadgan, som är en väsentlig del av gränsöverenskommelsen mellan Sverige och Finland från 2010. Fiskebestämmelserna är fastlagda i Fiskestadgan men Sverige och Finland förhandlar årligen om eventuella behov för ändringar i den, t.ex. fisketider och metoder.

I fiskefrågor är Finsk-svenska gränsälvskommisionen en remissinstans och samordnande organ. I sina yttranden till nationella fiskemyndigheterna har kommissionen konsekvent lyft upp bl.a. skydd och hälsa av fiskbestånden på lång sikt, stödåtgärder för utveckling av hållbart fiske i gränsälvarna, information om fiskeregler och tillräcklig fisketillsyn, omfattande fångstrapportering samt införande av fiskekvot per fiskare och säsong för alla fiskaregrupper.

Syfte med gränsälvsöverenskommelsen är att i avrinningsdistriktet trygga möjligheterna för båda parterna till skäligt nyttjande av gränsälvarna på ett sätt som främjar gränsregionens intressen.

Virve Sallisalmi är från gränslösa Haparanda-Torneå och sekreterare på Finsk-svenska gränsälvscommissionen sedan 2012 och därmed ansvarig för commissionens verksamhet. Innan hon kom till Tornedalen jobbade Virve tolv år inom statlig miljöförvaltning i Birkaland. Hon är miljöingenjör med intresse för kulturgeografi och snörika vintrar, i dagsläget fiskar hon lite sporadiskt. Virve brinner för samverkan mellan människor i norr och deras platser vid fiskevatten som utgör lokalt förankrade, fiskebaserade kulturer och kunskaper värda att värna i dessa tider.

Destinationsutveckling genom ökad laxfisketurism

Av Maria Broman, Visit Skellefteå

Skellefteå har unika förutsättningar att bli en fiskedestination, med fiske i tre vildlaxälvar, öringsfiske av hög klass samt god tillgång på predatorfiske av hög kvalitet och kvantitet. Dessutom är fisket generellt sett lättillgängligt över stora områden vilket inbjuder till många spännande upplevelser.

Byskeälven erbjuder det nationellt och internationellt mest kända fisket i Skellefteå kommun. Där har det över tid satsats mycket pengar och många ideella timmar. Gjorda investeringar, lokala initiativ och en mer progressiv nationell laxförvaltning har inneburit en god utveckling i Byskeälven, liksom i många andra vildlaxälvar i norra Sverige. Trots detta har Skellefteå inte lyckats utvecklas som fiskedestination.

Det finns flera förklaringar till detta, men den viktigaste är avsaknaden av entreprenörer som erbjuder paketerade och säljbara fiskeupplevelser. Den förvaltningsmodell som vi har idag gör det för osäkert för entreprenörer att våga satsa långsiktigt, eftersom förutsättningarna för företagande radikalt kan ändras genom beslut på årsmötet i ett fiskevårdsområde. Det är därför viktigt att vi hittar en modell där fisket skapar möjligheter både för rekreation och företagande samtidigt som mark- och fiskerättsägare känner nyttan med en utveckling av sportfisket.

En utmaning för destinationen är att hitta samarbetsformer som möjliggör att fisketurismen kan genomgå samma positiva utveckling som naturturismen har gjort de senaste åren, där affärs- och produktutveckling i kombination med marknadsbearbetning gjort att flera entreprenörer stigit fram och tagit på sig rollen som både produktägare och paketerare.

Om vi lyckas kan sportfisket bli vår största reseanledning och den motor som ger landsbygden förnyad kraft i form av ökade turismintäkter och rekreationsmöjligheter, utökad samhällsservice, företagande, nya arbetstillfällen och ökad inflyttning till landsbygden. För att detta ska bli verklighet måste dock tillgången på lax och det stora intresset omsättas till attraktiva och positiva sportfiskeupplevelser utan att spänningar med mottagarsamhället uppstår.

Maria Broman är VD för Visit Skellefteå. Hon är utbildad jägmästare och lärare, men har de senaste 10 åren varit verksam inom besöksnäringen, bl a som VD för en hotell- och konferensanläggning. Maria har erfarenhet av turismutveckling på såväl anläggnings- som destinationsnivå. För närvarande är hon också lokal projektledare för samverkansprojektet Destination Capacity Building in Swedish Lapland, som fokuserar besöksnäringens utveckling.

Visioner om en utvecklad laxfiskeförvaltning för fisketurismutveckling

Av Per Jobs, Sveriges fisketurismföretagare och FishYourDream

The presentation aims to offer a brief view of the sport fishing tourism industry in Sweden today. After a short, informative and yet inspiring snapshot of the company FishYourDream including its business model and vision, I display three cases connected both to the FishYourDream reality but also to the industry in general.

Case one displays the value of the resource of seatrout on Gotland, recalculated to price per kg based on figures from FishYourDream's own business. Displayed is also the loss of value due to unwise management of local fisheries. Case two displays all the winners in a strong and well planned cooperation between fishing stakeholders. In this case the exclusivity offered from Ran's Sami community to FishYourDream. Case three displays both the value of control over resource but also the historical view upon nature resources in Sweden, the cost for fishing license is less than 1% of what the client pay – a signal of low value. All three cases also display the value sport fishing tourism can have, influencing local countryside development both in social, economical and sustainability spheres.

Finally a snapshot of the industry today, potentials and threats, followed by a five bullet points of key issues constraining development of Swedish sport fishing:

What does the industry need, five important ones:

- A stronger and more professional industry.
- More organized fishing stakeholders. Who is who and who does what.
- More possibilities for entrepreneurs to exclusive water means refined offers and profit
- More productive waters, mainly through cleared migration routes. (Read less hydropower.)
- Coordinated marketing of Sweden as a sport fishing destination.

I also point out the potential of salmon and sea run trout as a major part of future sport fishing tourism.

Per Jobs is the owner and founder of sport fishing tourism company *FishYourDream AB* with properties and operations on three destinations: Gotland, Ammarnäs and Tjuonajokk. Rewarded with Grand Travel Awards for best eco tourism in 2013 and nominated for the same price in 2017, makes Per a key player in the nature based travel trade. He is also the chairman of "Sveriges Sportfisketurismföretagare", the Swedish Sportfishing Travel Trade Association.

Laxfisketurismens framtid

Av Lars Munk, Heart of Lapland

Lars kommer att prata om hur utvecklingen har sett ut inom laxfisketurismen de senaste tio åren i Tornedalen, där han själv har varit verksam under samma period. Han berör punkter så som vilka var och är kunderna, vad de har för önskemål och drömmar, och varför de ska komma till Sverige.

Lars kopplar också ihop besöksnäringens omsättning i förhållande till antalet lekvandrande lax, och vikten av att sikta högt när det kommer till den framtida förvaltningen av resursen. Under föreläsningen visas det en kort film som har gjorts under 2016 av det kanadensiska produktionsbolaget Hooké, Focus Productions.

Lars Munk är affärs- & produktutvecklare för Heart of Lapland, Swedish Lapland. Han har jobbat med laxfisketurism i drygt tio år, drivit två laxfiskedestinationer i egen regi, jobbat som guide och instruktör i Sverige och Skottland. På fritiden är Lars dessutom en passionerad laxflugfiskare.

Utveckling av strömfiskresurser i Sorsele

Av Ulrik Turesson, Fiskecentrum Sorsele

Den storvuxna öring som lever sitt liv nere på selen uppströms Sorsele vandrar likt laxen uppströms älven för att leka. Fenomenen är likartade och till Kraddsele/Ammarnäsområdet börjar den lekmogna öringen komma i slutet av juli eller början av augusti. Fiskereglerna i området har varit förhållandevis bra i jämförelse med andra områden, maskförbud samt fångstbegränsning på max fem fiskar per person och dygn.

Under 2003 kom vi markägare fram till ett vägval, antingen behålla vårt fiske för oss själva och inte göra några förändringar eller satsa på att utveckla fisket för att det skulle kunna vara en del i ökad sysselsättning i Kraddseleområdet/Ammarnäsområdet. Valet föll på utveckling under ett försök på två år. Förändringen bestod i att sätta ett betydligt stramare regelverk med kraftigare fångstbegränsningar, kvoterade specialsträckor samt flugfiskesträckor där all fisk ska släppas tillbaka. Istället för det förlegade minimimåttet infördes ett maxmått som betyder att all stor och värdefull fisk släpps tillbaka. För ortsborna infördes en egen dag i veckan då endast markägarna/fiskerättsägarna får fiska på specialsträckorna, övriga dagar för betalande fiskegäster.

Första året dubblades intäkten från fiskekortet, mestadels tack vare ökade fiskekortpriser men det började också komma en annan kategori fiskegäster. Dessa lockades hit av våra nya attraktiva fiskeregler och var av den mer medvetna sorten och behöll inte ens det antal fiskar de fick göra vilket gjorde att det totala uttaget av fisk minskade drastiskt. Året därpå startade hjulet att snurra ordentligt: fiskekortsintäkten ökade rejält tack vare fler fiskegäster, fisket blev mycket bättre tack vare det lilla uttaget året innan, campingen i Kraddsele som legat i träda under några år väcktes till liv och det började också hyras ut privata boenden på gårdarna.

Utvärderingen efter två år pekade i en tydlig riktning, den positiva, och alla ville fortsätta med satsningen. Under årens lopp har reglerna skärpts ytterligare. Fiskekortintäkten har mångdubblats (32 000 kr i starten och 2016 ca 450 000 kr) och en barnfamilj har flyttat till Kraddsele för att driva campingen. Fiskeföreningen använder en del av intäkterna till en anställd fiskevärd under säsong samt betalar ut ersättning till campingen för att sköta ved och sophantering i området.

Angående fiskekortsintäkten är den ca 7 % av det totala som gästen spenderar. Uppströms Kraddsele, i Ammarnäs, har utvecklingen varit densamma under samma tidsperiod förutom att där är det ett betydligt större antal gäster vilket gör att bara i det lilla området Kraddsele/Ammarnäs omsätter fisketurismen idag totalt ca 15 miljoner.

Långsiktiga, hållbara och attraktiva fiskeregler lockar gäster och gör fisket bättre. Ett fantastiskt cirkelkoncept där symbiosen blir tydlig. Bra kvalitativt fiske => intäkter till bygden => positiva markägare/fiskerättsägare => ännu bättre fiskeregler => ytterligare ökning av kvalitet på fisket => ännu större intäkter till bygden => lyckliga harmoniska fiskerättsägare och så rullar det på ☺

Viktigt att tänka på är att detta inte är en satsning i kronor och ören! Denna utveckling kostar i första hand bara en omställning i tanken och en ändrad viljeinriktning hos fiskerättsägarna, helt enkelt ett beslut om bättre regler!

***Ulrik Thureson** är uppväxt nedanför Ammarnäs, nära Vindelälvens strömmar. Engagemanget för vår fantastiska resurs fisket ärvde han av sin far som var med och påbörjade utvecklingsarbetet i Kraddsele. Idag bor Ulrik i Sorsele och driver både ett eget kortfiskeområde (Sorselefisket) samt är delägare i Hook & Cup Sorsele visitorcenter AB (Sorsele Fiskecentrum). Han har fru och två söner som ofta hittas längs Vindelälvens strand.*